

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Anniina Berg, Lehtori, KM, Vo, oppikirjailija, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Timo Hintikka, Lehtori, KM, Vo, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Tiina Lämsä, KT, yliopistonopettaja Jyväskylän avoin yliopisto, dosentti Canberran yliopisto

Anette Mehtälä, Tutkimuskordinaattori, Liikkuva varhaiskasvatus, Likes

jamk

Jyväskylän ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Hyvät käytännöt -koonti

Sisällöt:

- Koulutusosion kuvaus
- Koulutuksen tuotokset
- Koulutuksen vaikuttavuus työyhteisöön
- Koonti ennakkotehtävästä
- Kehittämistehtävät - aiheet
- Hyvät käytännöt

Hyvät käytännöt koonti on tehty koulutukseen osallistujien oppimistehtävistä ja webinaarissa käydyistä keskusteluista. Yhteenvedon koonti - Timo Hintikka ja Anniina Berg 19.11.2025

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Koulutusosion kuvaus

Koulutus oli ensimmäinen osio Yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittäminen varhaiskasvatusyhteisössä -koulutushanketta. Koulutus tuki työntekijöitä rikastamaan oppimisympäristöjä ja rakentamaan tietoisuutta oppimisympäristöjen merkityksestä lasten sosiaaliselle hyvinvoinnille ja yhteisöllisyyden rakentumiselle.

Koulutuksen **tavoitteena** oli lisätä varhaiskasvatuksen työntekijöiden osaamista kokopäiväpedagogiikasta ja oppimisympäristöistä, jotka tukevat lasten leikki- ja vuorovaikutustaitoja, aktiivisuutta sekä osallisuutta. **Sisältöinä** olivat leikkiä tukevan oppimisympäristön rakentaminen, kokopäiväpedagogiikka liikunnallisuutta ja lasten osallisuutta vahvistaen ja lasten sosiaalisen hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden tukeminen. Koulutuksessa huomioitiin varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot osallistujien mukaan.

Koulutus sisälsi kaksi webinaaripäivää, ohjattua ja tuettua verkko-oppimista sekä omaan työhön liittyviä ja työyhteisöä aktivoivia oppimis- ja kehittämistehtäviä. Lisäksi kouluttajat tarjosivat mahdollisuuden henkilökohtaiseen ohjaukseen webinaaripäivien välillä. Webinaarit sisälsivät kouluttajien alustuksia koulutuksen teemoista, pienryhmäkeskusteluja sekä ennako- ja kehittämistehtävien esittelyjä.

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Koulutuksen tuotokset

- Kurssin tuotokset koostuivat kouluttajien luentomateriaaleista, materiaaleista verkkoympäristössä, webinaaripäivien aikana yhdessä tuotetuista materiaaleista sekä osallistujien kehittämistehtävistä. Verkkomateriaali rakentui erilaisista dokumenteista kuten tutkimusartikkeleista, tukimateriaalista, linkeistä ja osallistujien tuottamasta materiaalista, jotka olivat koulutukseen liittyviä tehtäviä ja webinaareissa yhteistoiminnallisesti tehtyjä yhteenvetoja koulutuksen teemoista.
- **Ennakkotehtävänä** 1. webinaarin osallistujille oli perehtyä ennakkomateriaaliin ja pohtia seuraavia kysymyksiä: A) Kerro ja kuvaile teidän varhaiskasvatussyksikkönne nykyistä oppimisympäristöä. Mitkä tekijät näet siinä tukevan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja lasten oppimista ja B) Miten oppimisympäristöä olisi hyvä kehittää, jotta se mahdollistaa nykyistä paremmin lasten osallisuuden, yhteisöllisyyden rakentumisen ja oppimisen.
- Toiseen webinaariin osallistujat tekivät työyhteisö ja/tai tiimiä osallistavan **kehittämistehtävän**, jossa tuli huomioida jokin koulutuksen sisällöistä. Kehittämistehtävät esiteltiin 2. webinaarissa

jamk

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Koulutuksen vaikuttavuus työyhteisöön

- Koulutukseen sisältyi omaa työyhteisöä aktivoiva kehittämistehtävä, jolla saatiin työyhteisö mukaan kehittämistyöhön. Osallistujat toivat 2. webinaarissa esiin, miten ovat työstäneet kehittämistehtävää työyhteisössä ja/tai omassa tiimissä.
- Webinaareissa koottiin hyviä käytäntöjä opintojakson aihepiireistä, jotka jaettiin osallistujille hyödynnettäviksi omassa työyhteisöissään. Keskeisessä roolissa oli myös vertaisoppiminen ja kokemusten sekä hyvien käytänteiden jakamisen osallistujien kesken.

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Koonti ennakkotehtävästä - Mitkä tekijät oppimisympäristössä **tukevat osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja lasten oppimista?**

Lapsen toimijuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukeva oppimisympäristö - hyviä käytänteitä ja pedagogisia toimintamalleja

Läsnäolevat aikuiset

Mahdollisimman paljon ulkoilua ja retkiä.

Leikinvalintataulu, johon koottu lasten mielenkiinnon kohteiden mukaan leikkejä

koko päiväkodin tilojen läpi menevä jumpparata, jossa kaikki lapset saivat kulkea vapaasti. Aikuiset eri tiloihin jakaantuneina.

Pienryhmätilat

Pienryhmätoimintaa. Siirtymät myös pienryhmissä.

Siirtymätilanteissa lauluja ja loruja.

yhteinen laulu ja musisointi

Aistipullot odotustilanteissa.

Mahdollisuus käyttää tiloja monipuolisesti

Aikuisen osallistuminen yhteisiin ulkoleikkeihin

Leikinvalintataulu

Yhteiset kokemukset

Aikuinen tukee vuorovaikutuksessa ja tutustuttaa uusiin leikkikavereihin

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Koonti ennakkotehtävästä - Miten oppimisympäristöä olisi hyvä **kehittää**, jotta se mahdollistaa nykyistä paremmin lasten osallisuuden, yhteisöllisyyden rakentumisen ja oppimisen.

Lelut ja tarvikkeet lasten saataville.

Valaistus ja akustiikka.

Ikätasoiset toiminnot, aktiviteetit,

Rauhallisen tilan varmistaminen lapselle

Ideoita oppimisympäristön kehittämiseen

Leikkitilojen rajaus

Miten saada lapset valitsemaan enemmän eri tekemisiä kuin aina vain niitä samoja.

Mahdollisuus hiljaisuuteen ja rauhallisuuteen

Materiaaleja hiljaisiin hetkiin kaiken ikäisille ja/tai jakotila

Vastuiden jakaminen iltapäivisin

jamk

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Koonnit kehittämistehtävistä - aiheet

- Leikkitaulun käyttöönotto
- Pitkäkestoisen leikin mahdollistaminen
- Lapsiryhmässä auto-leikit
- Selkeyttä leikkiin alle 3v
- Oppimisympäristön kehittäminen leikin näkökulmasta
- Myötätuntokulttuurin kehittäminen omassa ryhmässä
- Kiusaamisen, yksinäisyyden ja syrjinnän ennaltaehkäisy – sosiaalinen hyvinvointi
- Oppimisympäristön luominen – lukunurkkaus Ryhmien välisen kommunikaation kehittäminen
- Kommunikaation kehittäminen ryhmien välillä

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Hyvät käytännöt - Millaisessa ryhmässä on hyvä, kotoisa ja turvallinen olla?, Miten lasten ryhmään kuulumista ja yhteisöllisyyttä voisi edistää? Mitä tämä edellyttää a) yksittäisen työntekijän tasolla b) tiimin työskentelyn tasolla?

Ryhmä missä pystyy tuomaan oman näkemyksensä esille, ilman että vastaanotto on negatiivista, tai ei saa vastausta ollenkaan.

Vuorovaikutus

Yhteistyötaidot,
huumorintajuisuus.

Tiimin yhtenevät
toimintatavat, aikuisten
saatavuus lapsen
näkökulmasta

2. Helposti lähestyttävä,
sensiitivisyys.

1. Sensitiivisyys, avoimuus ja
helposti lähestyttävä.

2. Tiimi sitoutuu ryhmän
toimintaan, arvoihin ja
sovittuihin käytäntöihin.

2 aikuiset sitoutuu yhteisiin
käytäntöihin ja toiminta
tapoihin

1 Lapsen yksilöllinen
huomioiminen.

1 aikuiset ovat läsnä ja
havainnoivat, ja puuttuvat
kiusaamistilanteisiin
varhaisessa vaiheessa.
(Pisarapuuttuminen)

jamk

Yhteisöllisyyttä vahvistava oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa 2 op

Hyvät käytännöt - Millaisessa ryhmässä on hyvä, kotoisa ja turvallinen olla?, Miten lasten ryhmään kuulumista ja yhteisöllisyyttä voisi edistää? Mitä tämä edellyttää a) yksittäisen työntekijän tasolla b) tiimin työskentelyn tasolla?

lapsen mahdollisuus vaikuttaa asioihin

1 Keskusteleva, tasa-arvoinen, tasapuolinen tiimi. Riippumatta ammattinimikkeestä.

Tiimin jäsenten vuorovaikutus

2. Avarakatseisuus

Hiljaistenkin lasten kohdalla lapsen huomioiminen lapselle sopivalla tavalla

2. Kaikki toimii samalla tavalla.

Läsnäoloa, laskeutumista lasten tasolle, lasten vastaanotto yksilöinä esim. aamuisin. Täm

2 kaikki lapset huomioidaan, yhteisleikillä

Lapsen kohtaaminen henkilökohtaisesti päivittäin

2. Annetaan riittävästi aikaa lapselle aloitusvaiheessa.

jamk

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences